

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Modtagelse af fordrevne børn fra Ukraine

Juridisk og faglig vejledning til kommunale
forvaltninger og ledere på dagtilbudsom-
rådet

Modtagelse af fordrevne børn fra Ukraine

Juridisk og faglig vejledning til kommunale forvaltninger og ledere på dagtilbudsområdet

2022

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Frederiksholms Kanal 26

1220 København K

Indhold

1	Indledning.....	4
1.1	Særlov og midlertidig ændring af dagtilbudsloven.....	5
1.2	Læsevejledning.....	5
2	Børn med ophold efter særloven optaget i dagtilbud.....	6
2.1	Pasningsgaranti.....	6
2.2	Optagelse i eksisterende dagtilbud.....	7
2.3	Særtilbud i form af dagtilbud.....	7
2.3.1	Hovedsprog i særtilbud i form af dagtilbud.....	7
2.3.2	Den styrkede pædagogiske læreplan.....	8
2.4	Sprogvurdering og sprogstimulering af børn med ophold efter særloven.....	8
2.5	Befordring til børn med ophold efter særloven.....	9
3	Børn med ophold efter særloven, som ikke er optaget i dagtilbud.....	10
3.1	Sprogvurdering og sprogstimulering af børn uden for dagtilbud.....	10
3.2	Obligatorisk læringstilbud.....	11
4	Private pasningsordninger – fravigelse af dansk som hovedsprog og mulighed for tilskud til særskilt aldersgruppe.....	12
5	Tilskud til pasning af egne børn.....	13
6	Faglige opmærksomheder og inspiration.....	15
6.1	Opstart i dagtilbud.....	15
6.2	Børns deltagelse i pædagogiske læringsmiljøer.....	15
6.3	Sprogunderstøttelse af fordrevne børn fra Ukraine.....	16
6.4	Forældresamarbejde og tidlig indsats ved evt. mistrivsel.....	17

1 Indledning

En god modtagelse af de fordrevne børn og familier fra Ukraine i det danske samfund har stor betydning for, at de får den bedst mulige hverdag, så længe de er i Danmark.

Her spiller mødet med dagtilbud en ganske særlig rolle, fordi det kan være første gang, at barnet og familien stifter bekendtskab med det danske dagtilbudssystem. I deres møde med et dansk dagtilbud kan de opleve forventninger, krav, forforståelser og holdninger, som for os er en indlysende del af den danske dagtilbudskultur, men som for nytilkomne kan være fremmed og svær at begribe og navigere i.

Fordrevne børn skal, som alle andre børn, være en del af gode og trygge pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer deres trivsel, læring, udvikling og dannelse, og deres forældre skal mødes af et imødekommende og differentieret forældresamarbejde. Samtidig skal børn og familier fra Ukraine bakkes op i fortsat at have tilknytning til ukrainsk sprog, kultur og identitet, da det må forventes, at de vil vende tilbage til Ukraine, så snart forholdene tillader det.

Formålet med denne vejledning er at beskrive de gældende regler på dagtilbudsområdet, herunder særligt den seneste midlertidige ændring af dagtilbudsloven, der giver kommunerne nye handlemuligheder i modtagelsen af fordrevne børn fra Ukraine i dagtilbud. Vejledningen indeholder derudover faglige opmærksomhedspunkter og inspiration til kommunernes arbejde i den pædagogiske praksis i dagtilbud.

Vejledningen henvender sig til pædagogiske konsulenter i de kommunale forvaltninger og til dagtilbudsledere. Vejledningen er særlig anvendelig for de kommuner, der er usikre på, hvordan den midlertidige lovgivningen skal fortolkes, og de kommuner, der gerne vil have input til den faglige understøttelse i den pædagogiske praksis.

På emu Dagtilbud er der samlet en række informationer og inspirationsmaterialer til kommuner og dagtilbud om modtagelse af fordrevne børn fra Ukraine.

[Find materialerne på emu Dagtilbud - Børn fra Ukraine her \(emu.dk\).](#)

I kan desuden følge med på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside for nyt om modtagelse af fordrevne børn fra Ukraine. Her kan I bl.a. finde love og bekendtgørelser, vejledninger og spørgsmål/svar, der vedrører modtagelse af fordrevne børn fra Ukraine.

[Find Børne- og Undervisningsministeriets temaside om situationen i Ukraine her \(uvm.dk\).](#)

1.1 Særlov og midlertidig ændring af dagtilbudsloven

Med lov nr. 324 af 16. marts 2022 om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine (i det følgende kaldet *særloven*), har alle fordrevne børn efter ansøgning ret til midlertidig opholdstilladelse i Danmark og har i forlængelse heraf efter nærmere regler adgang til dagtilbud. Der er tale om en midlertidig lov, som automatisk ophører den 17. marts 2024, dog med mulighed for forlængelse til den 17. marts 2025.

Kommunernes opgave er kompleks og opgaveløsningen varierer kommunerne imellem. For at give kommunerne nye handlemuligheder til at finde lokale løsninger for modtagelsen af fordrevne børn fra Ukraine, er der foretaget en midlertidig ændring af dagtilbudsloven. Ændringen betyder, at nye midlertidige regler for børn med ophold efter særloven er trådt i kraft.

[Find lov om ændring af dagtilbudsloven, lov om folkeskolen og forskellige andre love \(Særlige pasnings- og undervisningsmuligheder til fordrevne børn og unge fra Ukraine\) på retsinformation her.](#)

Lovændringen giver kommunerne mulighed for lokalt at organisere dagtilbud til fordrevne børn fra Ukraine ved at fravige en række gældende regler i dagtilbudsloven, fx reglerne om sprogvurdering og obligatorisk læringstilbud. Derudover er det med lovændringen muligt for kommunerne at etablere nye særlige tilbud på dagtilbudsområdet – kaldet '*særtilbud i form af dagtilbud*' - hvor alle pladser er forbeholdt børn med ophold efter særloven.

Lov om ændring af dagtilbudsloven, lov om folkeskolen og forskellige andre love (Særlige pasnings- og undervisningsmuligheder til fordrevne børn og unge fra Ukraine) (i det følgende den midlertidige ændring af dagtilbudsloven) ophører, i lighed med særloven om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine, automatisk den 17. marts 2024 med mulighed for at forlænge loven frem til den 17. marts 2025.

Det er den enkelte kommune og kommunens dagtilbud, som kan og skal vurdere, hvordan dagtilbudene skal tilrettelægge den pædagogiske praksis, så udfordringer med tilstrømningen af børn fra Ukraine imødekommes, sådan at børnene og deres familier sikres en god og tryk hverdag, hvor børnene får mulighed for at være en del af et børnefællesskab.

1.2 Læsevejledning

Afsnit 2 beskriver, hvad der overordnet gælder for optagelse af *børn med ophold efter særloven, som er optaget i et dagtilbud*, herunder *den midlertidige ændring i dagtilbudsloven* i relation til pasningsgarantien, optagelse i eksisterende dagtilbud, optagelse i et '*særtilbud i form af et dagtilbud*'.

Afsnit 3 beskriver, hvilke fravigelser fra dagtilbudsloven, som er gældende for *børn med ophold efter særloven, der ikke er optaget i dagtilbud*.

Afsnit 4 beskriver *den midlertidige ændring af dagtilbudsloven* for så vidt angår fravigelse af dansk som hovedsprog og mulighed for tilskud til særskilt aldersgruppe i forbindelse med *privat pasning* af børn, der har ophold efter særloven, mens afsnit 5 omhandler ændringen i relation til *tilskud til pasning af egne børn* for forældre til børn med ophold efter særloven.

Afsnit 6 har fokus på *pædagogisk faglige opmærksomhedspunkter* i modtagelsen af fordrevne børn og familier fra Ukraine og indeholder henvisninger til inspirationsmaterialer, der kan understøtte det faglige arbejde med fordrevne børn og forældre fra Ukraine.

Publikationen er skrevet med henblik på at kunne fungere som opslagsværk. Hvis den læses fra ende til anden, må læseren være forberedt på at opleve gentagelser i teksten.

2 Børn med ophold efter særloven optaget i dagtilbud

Hvis forældre med ophold efter særloven ønsker, at deres barn skal optages i et dagtilbud, gælder som udgangspunkt de almindelige regler i dagtilbudsloven.

Forældre med lovligt opholdssted i Danmark har ret til ydelser efter dagtilbudsloven, jf. dagtilbudslovens § 2, stk. 2. Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven har kommunen desuden mulighed for at oprette *'særtilbud i form af et dagtilbud'* for børn med ophold efter særloven.

[I kan finde den midlertidige ændring af dagtilbudsloven på retsinformation her.](#)

Dette afsnit beskriver de midlertidigt gældende regler for optagelse i dagtilbud for børn med ophold efter særloven.

2.1 Pasningsgaranti

Fordrevne børn fra Ukraine med ophold efter særloven er omfattet af dagtilbudslovens regler om pasningsgaranti, jf. dagtilbudslovens §§ 23-25.

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven er der indført en lempelse af pasningsgarantien, som betyder, at kommunerne i helt særlige tilfælde ikke bliver økonomisk sanktioneret, hvis kommunen ikke kan overholde de frister, som følger af pasningsgarantien.

Lempelsen kan alene ske i helt særlige tilfælde og under forudsætning af, at:

1. kommunen inden for yderligere to måneder kan anvise en plads til barnet, og at
2. den manglende overholdelse af pasningsgarantien skyldes, at kommunen har modtaget et betydeligt antal børn fra Ukraine, der har fået opholdstilladelse efter lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde og vil kun kunne finde anvendelse i helt særlige tilfælde, hvor en kommune modtager et betydeligt antal fordrevne børn fra Ukraine, og hvor kommunen kan dokumentere, at det er modtagelsen af den pågældende børnegruppe, der har medført, at kommunen ikke kan overholde pasningsgarantien i en kortere periode. Muligheden for at afvige reglerne om pasningsgarantien gælder i relation til alle børn med lovligt ophold i Danmark.

For de forældre, som ikke kan få en plads til deres barn inden for pasningsgarantien, skal kommunen fortsat og uændret, som det gælder i dag enten:

1. dække bruttodriftsudgifterne til en dagtilbudsplads i en anden kommune,
2. dække udgifterne til en plads i en privatinstitution, eller
3. give tilskud til privat pasning eller tilskud til pasning af egne børn.

Der er ikke krav om, at kommunen skal modtage et bestemt antal børn, før bestemmelsen kan finde anvendelse, idet det vil være forskelligt fra kommune til kommune, hvor mange børn den pågældende

kommune vil kunne modtage, før det medfører et ekstraordinært pres på pasningsgarantien i kommunen.

Det er den enkelte kommune, der skal foretage en vurdering af, hvorvidt der i kommunen er helt særlige tilfælde, som betyder, at pasningsgarantien kan lempes.

2.2 Optagelse i eksisterende dagtilbud

Kommunerne kan vælge at anvise børn med ophold efter særloven til eksisterende dagtilbud. Børn med ophold efter særloven skal som øvrige børn i dagtilbud trives, lære, udvikles og dannes gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Børn med ophold efter særloven vil være omfattet af de samme regler og vilkår, som øvrige børn i det pågældende dagtilbud, bortset fra at kommunerne (efter nærmere regler) kan beslutte at fravige dagtilbudslovens regler om sprogvurdering og sprogstimulering for de børn, der har ophold efter særloven. Læs mere herom i afsnit 2.4 nedenfor.

2.3 Særtilbud i form af dagtilbud

For at give kommunerne mulighed for at finde lokale løsninger i modtagelsen af børn med ophold efter særloven, og for at skabe mest mulig tryghed for børnene og understøtte og udvikle børnenes ukrainske sprog og identitet kan kommunerne med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven etablere såkaldte '*særtilbud i form af et dagtilbud*', hvor alle pladser er forbeholdt børn med ophold efter særloven.

Et særtilbud i form af et dagtilbud kan både etableres i allerede eksisterende eller i nyetablerede kommunale dagtilbud, enheder i en daginstitution eller i den kommunale dagpleje. Desuden kan kommunen vælge at indgå en aftale med en privat leverandør om, at en selvejende daginstitution, en udliciteret daginstitution eller en privat dagpleje skal drives som et særtilbud i form af et dagtilbud.

Særtilbud er som udgangspunkt et dagtilbud, der er omfattet af de krav, der er fastsat for dagtilbud i dagtilbudsloven. Særtilbud er derfor omfattet af dagtilbudslovens formålsbestemmelse for dagtilbud, regler om støtte til børn, sund frokost, adgang til forældrebestyrelse mv. Kommunens tilskud og forældrenes egenbetaling for en plads i et særtilbud skal også følge de gældende regler herom i dagtilbudsloven. På nogle områder gælder der imidlertid andre regler i særtilbud i form af dagtilbud. Disse regler er beskrevet nedenfor i afsnit 2.3.1 og 2.3.2.

2.3.1 Hovedsprog i særtilbud i form af dagtilbud

For at skabe mest mulig tryghed for børnene samt understøtte og udvikle børnenes ukrainske sprog og identitet kan hovedsproget i særtilbud i form af dagtilbud være ukrainsk. Kommunerne kan vælge at ansætte personer i særtilbud, der taler ukrainsk, og som har pædagogiske kompetencer eller lyst til at arbejde med børn. På denne måde kan kommunerne drage fordel af den arbejdskraft og de kompetencer, som de fordrevne forældre og andre personer med samme opholdsgrundlag kommer med.

Særtilbud i form af et dagtilbud skal introducere børn med ophold efter særloven til det danske sprog. Børnene vil således som en integreret del af hverdagen i særtilbuddet på forskellig vis skulle stifte bekendtskab med det danske sprog, så det danske sprog langsomt bliver genkendeligt og trygt for børnene og dermed giver børnene lyst til at lege og være sammen med børn og voksne, der taler dansk. Kommunerne bør derfor også bestræbe sig på, at der i særtilbuddene er dansktalende personale med de nødvendige pædagogiske kompetencer.

Introduktionen til det danske sprog kan blandt andet ske gennem leg og daglige rutiner. Hvis der er dansktalende personale i særtilbuddet, kan der også tilrettelægges aktiviteter, hvor børnene eksempelvis hører og synger sange på dansk, eller der læses højt fra danske bøger.

Kommunen kan efter nærmere regler beslutte at fravige fra reglerne i dagtilbudsloven om sprogvurdering og sprogstimulering af børn med ophold efter særloven. Læs mere herom i afsnit 2.4 nedenfor.

2.3.2 Den styrkede pædagogiske læreplan

Særtilbud i form af et dagtilbud er ikke omfattet af krav om udarbejdelse af en pædagogisk læreplan, jf. dagtilbudslovens §§ 8 og 9. Særtilbud skal - i lighed med øvrige dagtilbud - arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Dette skal ske med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, som efter dagtilbudsloven er fundamentet for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud i Danmark.

Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag består af følgende elementer:

- Børnesynet
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber
- Pædagogiske læringsmiljø
- Samarbejde med forældre om børns læring
- Børn i udsatte positioner
- Pædagogiske læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Det pædagogiske grundlag findes både i en dansk og engelsksproget udgave. Derfor er det muligt for fordrevne ukrainske borgere, der tilbydes arbejde i dagtilbud eller i særtilbud i form af dagtilbud, samt forældre til børn i disse dagtilbud at sætte sig ind grundlaget, hvis de har engelskkundskaber.

[Find det pædagogiske grundlag her på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

2.4 Sprogvurdering og sprogstimulering af børn med ophold efter særloven

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven er der fastsat regler, der giver kommunerne mulighed for at fravige dagtilbudslovens almindelige regler om sprogvurdering og sprogstimulering for så vidt angår børn med ophold efter særloven.

I kan finde den midlertidige ændring af dagtilbudsloven på retsinformation her.

Midlertidig ændring af dagtilbudsloven vedr. børn med ophold efter særloven

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven kan kommunen på baggrund af en konkret og individuel vurdering af et barn med ophold efter særloven beslutte, om barnet skal have foretaget en sprogvurdering. Dette gælder både for børn, der er optaget i et dagtilbud og et særtilbud i form af et dagtilbud.

I vurderingen af, hvorvidt barnet skal have foretaget en sprogvurdering, kan der lægges vægt på, at det kan være bedst for barnet, at barnet ikke med det samme skal have foretaget en vurdering af dets danske sprog, men at det, set i lyset af den særlige situation og ud fra en konkret vurdering, kan være vigtigere, at barnet får den fornødne tid og ro til at finde sig til rette i Danmark.

Hvis et barn, der har ophold efter særloven, har fået foretaget en sprogvurdering, skal kommunen igangsætte sprogstimulering, hvis sprogvurderingen viser, at barnet har behov for dette. Omfanget af sprogstimuleringen fastsættes på baggrund af sprogvurderingen og med udgangspunkt i det enkelte barns behov.

I de tilfælde, hvor kommunen har besluttet ikke at sprogvurdere et barn med ophold efter særloven, der er optaget i et dagtilbud, skal barnet ikke modtage systematiske sprogstimuleringsaktiviteter på dansk. Barnet vil i stedet høre og blive introduceret til det danske sprog ved at være i et dansksprogligt miljø i dagtilbuddet.

Kort om: Sprogvurdering og sprogstimulering jf. dagtilbudsloven

Efter de almindelige regler i dagtilbudslovens § 11 er kommunerne forpligtet til at gennemføre en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der går i dagtilbud, hvis der på baggrund af sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold hos børnene er en formodning om, at børnene kan have behov for støtte i deres sproglige udvikling. Kommunerne har videre ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud.

Kommunerne kan beslutte, at sprogvurderingen fremrykkes til børn i alderen omkring to år.

I de tilfælde hvor et barn på baggrund af sprogvurderingen vurderes at have behov for sprogunderstøttende aktiviteter, har kommunen ansvaret for, at der gives sprogstimulering til barnet. Sprogstimulering skal fastsættes med udgangspunkt i barnets behov.

Forældre til børn, der skal sprogvurderes og eventuelt modtage sprogstimulering er forpligtet til at lade deres børn deltage i en sprogvurdering og eventuel efterfølgende sprogstimulering, jf. dagtilbudslovens § 12, stk. 1. Kommunen er desuden forpligtet til at standse børneydelsen, hvis forældrene ikke overholder deres pligt til at lade barnet deltage i sprogvurdering og sprogstimulering, jf. dagtilbudslovens § 12, stk. 2.

Forældre til fordrevne børn fra Ukraine er efter de almindelige regler i dagtilbudslovens § 12 forpligtet til at lade deres børn deltage i en sprogvurdering og eventuel efterfølgende sprogstimulering. Kommunen er forpligtet til at standse børneydelsen, hvis forældrene ikke overholder deres pligt til at lade barnet deltage i sprogvurdering og sprogstimulering.

2.5 Befordring til børn med ophold efter særloven

Den midlertidige ændring af dagtilbudsloven giver som noget nyt kommunerne mulighed for at tilbyde befordring til børn med ophold efter særloven fra familiens hjem eller dettes nærhed og til et dagtilbud eller et særtilbud i form af et dagtilbud og omvendt.

Denne mulighed kan fx være relevant i de tilfælde, hvor et barn med ophold efter særloven skal optages i et dagtilbud, hvori der er ansat personale, der taler ukrainsk, men hvor dette dagtilbud ligger langt fra familiens bopæl. Det vil endvidere være relevant at tilbyde befordring i de tilfælde, hvor en kommune har valgt at oprette et særtilbud i form af dagtilbud, hvor børnene vil få mulighed for at være sammen med andre børn, der taler ukrainsk, men hvor det pågældende særtilbud ligger langt fra familiens bopæl, som gør det vanskeligt for forældrene at hente og aflevere barnet.

3 Børn med ophold efter særloven, som ikke er optaget i dagtilbud

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven er der fastsat regler, der giver kommunerne mulighed for at fravige dagtilbudslovens almindelige regler om sprogvurdering og sprogstimulering samt reglerne om obligatorisk læringstilbud for så vidt angår børn med ophold efter særloven.

[I kan finde den midlertidige ændring af dagtilbudsloven på retsinformation her.](#)

3.1 Sprogvurdering og sprogstimulering af børn uden for dagtilbud

Midlertidig ændring af dagtilbudsloven vedr. børn med ophold efter særloven

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven kan kommunen på baggrund af en konkret og individuel vurdering beslutte, om et barn med ophold efter særloven, som ikke er optaget i et dagtilbud, skal have foretaget en sprogvurdering.

I vurderingen af, hvorvidt barnet skal have foretaget en sprogvurdering, kan der lægges vægt på, at det kan være bedst for barnet, at barnet ikke med det samme skal have foretaget en vurdering af dets danske sprog, men at det, set i lyset af til den særlige situation og ud fra en konkret vurdering, kan være vigtigere, at barnet får den fornødne tid og ro til at finde sig til rette i Danmark.

Hvis kommunen beslutter, at et barn, der ikke er optaget i dagtilbud, ikke skal have foretaget en sprogvurdering, har kommunen pligt til at gøre forældrene opmærksomme på muligheden for, at deres barn kan blive optaget i et dagtilbud og de muligheder, som det giver i forhold til at være sammen med andre børn. Det er desuden op til kommunen at vurdere, om barnet på et senere tidspunkt skal have foretaget en sprogvurdering af dets danske sprog.

Hvis et barn med ophold efter særloven, der ikke er optaget i dagtilbud, har fået foretaget en sprogvurdering, skal omfanget af en eventuel sprogstimulering fastsættes på baggrund af sprogvurderingen og det enkelte barns behov. Dagtilbudslovens regler om optagelse i et obligatorisk sprogstimuleringstilbud i form af et dagtilbud 30 timer om ugen omfatter ikke disse børn.

Kort om: Sprogvurdering og sprogstimulering jf. dagtilbudsloven

Efter de almindelige regler i dagtilbudslovens § 11 er kommunerne forpligtet til at gennemføre en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring tre år, der ikke er optaget i et dagtilbud. Kommunen kan beslutte, at sprogvurderingen fremrykkes til børn i alderen omkring 2 år.

Derudover er det kommunens ansvar at gennemføre sprogvurdering af alle børn i aldersgruppen fra 3 år til barnets skolestart, hvis barnet ikke er optaget i dagtilbud og ikke har modtaget sprogvurdering i 3-årsalderen og 2-årsalderen.

Kommunen har ansvaret for at igangsætte sprogstimulering, hvis det på baggrund af en sprogvurdering vurderes, at barnet har behov for sprogunderstøttende aktiviteter.

Etsprogede børn med behov for sprogstimulering skal tilbydes en sprogstimulering, som fastsættes på baggrund af sprogvurderingen og med udgangspunkt i barnets behov. Tosprogede børn med behov for sprogstimulering skal optages i et sprogstimuleringstilbud i form af en plads 30 timer om ugen i et dagtilbud efter § 19, stk. 2-4 eller § 21, stk. 2 og 3.

Forældre til børn, der skal sprogvurderes og eventuelt modtage sprogstimulering er forpligtet til at lade deres børn deltage i en sprogvurdering og eventuel efterfølgende sprogstimulering, jf. dagtilbudslovens § 12, stk. 1. Kommunen er desuden forpligtet til at standse børneydelsen, hvis forældrene ikke overholder deres pligt til at lade barnet deltage i sprogvurdering og sprogstimulering, jf. dagtilbudslovens § 12, stk. 2.

3.2 Obligatorisk læringstilbud

Midlertidig ændring af dagtilbudsloven vedr. børn med ophold efter særloven

Nogle fordrevne familier fra Ukraine vil blive boligplaceret i et udsat boligområde, hvor der efter dagtilbudsloven er fastsat regler om, at børnene skal optages i et obligatorisk læringstilbud.

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven er børn med ophold efter særloven ikke omfattet af dagtilbudslovens regler om optagelse i obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen, selvom børnene har bopæl i et udsat boligområdet.

Undtagelsen fra regler om obligatorisk læringstilbud er begrundet i, at det må antages, at de fleste familier med ophold efter særloven har en forventning om at vende tilbage til Ukraine, så snart forholdene tillader det. Børnene vil derfor have et behov for at bevare deres tilknytning til ukrainsk sprog, kultur og uddannelse.

Samtidig har fordrevne børn fra Ukraine, som følge af særloven, haft en betydeligt kortere sagsbehandlingstid hos udlændingemyndighederne end ved en normal asylproces. Den korte sagsbehandlingstid betyder, at familierne meget hurtigt efter deres ankomst er blevet boligplaceret i en kommune og derfor kan have brug for tid og ro til at vænne sig til deres nye hverdag.

Kort om: Obligatorisk læringstilbud jf. dagtilbudsloven

I dagtilbudslovens §§ 44 a-g er der fastsat regler om optagelse i obligatorisk læringstilbud til børn, der er bosat i et udsat boligområde. Reglerne betyder blandt andet, at alle 1-årige børn bosat i udsatte boligområder, som ikke er indskrevet i dagtilbud, skal optages i et 25-timers obligatorisk læringstilbud 25 timer om ugen.

4 Private pasningsordninger – fravigelse af dansk som hovedsprog og mulighed for tilskud til særskilt aldersgruppe

Midlertidig ændring af dagtilbudsloven vedr. børn med ophold efter særloven

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven er der fastsat særlige regler i relation til privat pasning af børn med ophold efter særloven.

Som følge af den midlertidige ændring af dagtilbudsloven kan kommunerne give mulighed for, at der kan tales ukrainsk i private pasningsordninger, hvor der er indgået aftale om pasning af børn, der har ophold efter særloven. Forældre med ophold efter særloven eller andre personer, der taler ukrainsk, har dermed mulighed for at oprette en privat pasningsordning. Reglerne betyder også, at forældre med ophold efter særloven får mulighed for i en periode at få passet deres barn i en ordning, hvor den private børnepasser og de andre børn i ordningen taler ukrainsk.

Forældre med ophold efter særloven har ikke en ret til at få godkendt en aftale om privat pasning af kommunen, hvori der tales ukrainsk. Kommunen skal i medfør af de gældende regler og som grundlag for en beslutning om godkendelse sikre, at den private børnepassers personlige forudsætninger, og de fysiske rammer, hvori barnet eller børnene skal passes, er forsvarlige med henblik på at kunne passe andre børn, jf. dagtilbudslovens § 81, stk. 1.

Kommunen har med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven endvidere fået mulighed for at give tilskud til privat pasning til brug for en privat pasningsordning, hvori der tales ukrainsk, til en aldersgruppe som kan være en anden aldersgruppe end den, som kommunen i medfør af dagtilbudslovens § 80, stk. 2, 1. pkt., kan have fastsat for tilskud til privat pasning.

Det betyder, at kommunen kan beslutte alene at give tilskud til privat pasning til brug for en privat pasningsordning, hvor der tales ukrainsk, til fx aldersgruppen 12-24 måneder, selvom kommunen i medfør af dagtilbudslovens § 80, stk. 2, allerede har besluttet at give tilskud til privat pasning til private pasningsordninger, hvor hovedsproget er dansk, til fx aldersgruppen 26 uger til 36 måneder.

Muligheden for at fravige de gældende regler om private pasningsordninger i dagtilbudsloven er blandt andet begrundet i, at der er behov for tilbud, der giver børn og forældre med ophold efter særloven gode rammer for at indgå i det danske samfund i den tid, de er her, uden at give afkald på deres tilknytning til ukrainsk sprog, kultur og identitet.

[I kan finde den midlertidige ændring af dagtilbudsloven på retsinformation her.](#)

Kort om: Private pasningsordninger jf. dagtilbudsloven

I dagtilbudslovens §§ 78-85 er der fastsat regler for private pasningsordninger. De nærmere regler for tilskud til forældre, kommunens godkendelse af aftalen, sprog mv. fremgår af dagtilbudslovens kapitel 15. Hovedsproget i private pasningsordninger skal ifølge reglerne være dansk.

5 Tilskud til pasning af egne børn

Midlertidig ændring af dagtilbudsloven vedr. børn med ophold efter særloven

Med den midlertidige ændring af dagtilbudsloven er der fastsat særlige regler for tilskud til pasning af egne børn for forældre med ophold efter særloven.

Med ændringen kan kommunerne beslutte, at forældre med ophold efter særloven ikke er omfattet af det gældende lovkrav om tilstrækkelige danskundskaber, jf. punkt 1 nedenfor, og kravet om, at man skal have opholdt sig i Danmark syv ud af de seneste otte år for at modtage tilskud til pasning af egne børn, jf. punkt 4 nedenfor. Forældre med ophold efter særloven skal fortsat opfylde de to øvrige betingelser i dagtilbudslovens § 87. Se afsnit om gældende ret nedenfor.

Kommuner, der tilbyder tilskud til pasning af egne børn, kan altså beslutte at give forældre med ophold efter særloven, der ønsker det, et tilskud til pasning af egne børn, hvis forældrene opfylder de øvrige betingelser for at modtage tilskuddet.

De øvrige bestemmelser i dagtilbudslovens kapitel 16 om tilskud pasning af egne børn vil også være gældende for forældre med ophold efter særloven. Forældrene vil maksimalt kunne gå hjemme i et år og passe deres eget barn, jf. § 88, stk. 3.

Den midlertidige ændring af dagtilbudsloven skal give kommunerne øget fleksibilitet til at imødekomme udfordringer, som det øgede antal børn med ophold efter særloven kan medføre, herunder også i relation til pasningsgarantien.

Samtidig giver den midlertidige lovændring børn og forældre med ophold efter særloven gode rammer for at indgå i det danske samfund i den tid, de er her, uden at give afkald på deres tilknytning til ukrainsk sprog, kultur og identitet.

Kort om: Tilskud til pasning af egne børn jf. dagtilbudsloven

I dagtilbudslovens §§ 86-91 er der fastsat regler om tilskud til pasning af egne børn. Kommuner kan efter dagtilbudslovens § 86 beslutte at give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil skolestart mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til pasning af egne børn i stedet for en plads i et dagtilbud.

Der er i dagtilbudsloven fastsat fire betingelser, som forældre skal leve op til for at kunne modtage tilskud til pasning af egne børn. Disse betingelser fremgår af dagtilbudslovens § 87, stk. 1, nr. 1-4.

Det er en betingelse for at få tilskud til pasning af egne børn, at ansøgeren

- har tilstrækkelige danskundskaber til at kunne udvikle barnets dansksproglige kompetencer
- ikke samtidig modtager offentlig overførselsindkomst eller har en arbejdsindtægt
- ikke er omfattet af § 13 stk. 10 og § 13 f stk. 1-4 jf. § 26, stik. 4-10, i lov om aktiv socialpolitik
- har opholdt sig her i riget i syv ud af de seneste otte år.

Tilskud til pasning af egne børn er et alternativ til at være til rådighed og have tilknytning til arbejdsmarked. Det er altså ikke hensigten, at tilskuddet skal være et supplerende forsørgelsesgrundlag til en offentlig overførselsindkomst eller en arbejdsindtægt. Det betyder blandt andet, at forældre med ophold efter særloven ikke kan modtage integrationsydelse eller anden ydelse samtidig med, at de modtager tilskud til pasning af egne børn.

[I kan finde den midlertidige ændring af dagtilbudsloven på retsinformation her.](#)

6 Faglige opmærksomheder og inspiration

Som kommune har I allerede erfaringer med at modtage børn fra familier, der ikke kender til den danske dagtilbudstradition og/eller familier, der er ramt af livskriser.

Ved modtagelse af fordrevne børn og deres familier fra Ukraine er den pædagogiske opgave, ligesom med øvrige børn, at skabe trygge og stimulerende læringsmiljøer, der giver børnene mulighed for at indgå i børnefællesskaber, og hvor deres trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes i tæt samarbejde med deres forældre eller andre omsorgspersoner.

Hvis I som kommune eller dagtilbud står i en situation, hvor I oplever behov for inspiration til det pædagogiske arbejde, giver denne del af vejledningen et overblik over, hvor I kan finde (eller genfinde) praksisunderstøttende materialer på emu.dk.

6.1 Opstart i dagtilbud

Med særloven vil fordrevne børn og familie fra Ukraine, grundet den korte sagsbehandlingstid, hurtigt blive boligplaceret i en kommune og dermed få plads i et dagtilbud. Det må forventes, at de kan have behov for ro og tid til at vænne sig til deres nye hverdag og har brug for at lære det pædagogiske grundlag i danske dagtilbud at kende.

Ved familiens første besøg i dagtilbuddet – et eksisterende dagtilbud såvel som et særtilbud i form af et dagtilbud - vil det primære formål være at skabe tryghed og tillid. Der vil alt efter forældrenes sproglige kompetencer kunne være behov for tolk eller hjælp fra lokale frivillige ressourcepersoner.

Det pædagogiske arbejde med fordrevne børn fra Ukraine skal, ligesom med de øvrige børn, ske med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag.

[Find det pædagogiske grundlag her på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

Det pædagogiske grundlag findes også i en engelsksproget udgave, som gør det muligt for forældre eller andre omsorgspersoner, der har engelskkundskaber, at læse om grundlaget for danske dagtilbud.

På emu Dagtilbud kan I finde inspiration til, hvordan I kan skabe en tryk opstart for børn og familier med udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan.

[Se inspirationsmaterialerne om modtagelse af fordrevne børn fra Ukraine på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

6.2 Børns deltagelse i pædagogiske læringsmiljøer

Uanset om børn er optaget i et eksisterende dagtilbud eller i et særtilbud i form af et dagtilbud, skal de pædagogiske læringsmiljøer for børnene fremme deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

En væsentlig opgave er at understøtte børnene i at forstå og indgå aktivt i dagtilbuddets hverdag, herunder både planlagte aktiviteter, rutiner og leg. Organiseringen af læringsmiljøerne har stor betydning for, hvordan børn får deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne, og nyankomne børn vil forventeligt have behov for genkendelighed og mange gentagelser i de nye rammer.

På emu Dagtilbud findes inspiration til arbejdet med at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer - blandt andet med inspiration fra STROF-modellens opmærksomhedspunkter (struktur, tale & tid, ritualer, organiseret leg og forældresamarbejde).

[Læs om STROF-modellen på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

Det er samtidig vigtigt, at børnene fortsat har mulighed for udvikle deres ukrainske sprog, identitet og kultur. Det arbejde kan I blandt andet finde inspiration til i inspirationsmaterialet til læreplanstemaet 'Kultur, æstetik og fællesskab'

[Find link til læreplanstemaet om kultur, æstetik of fællesskab på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

6.3 Sprogunderstøttelse af fordrevne børn fra Ukraine

Kommunen skal vurdere, hvordan man kan tage imod fordrevne børn og familier fra Ukraine, som ikke taler dansk, på en måde, der giver børnene adgang til at deltage i børnefællesskaber, og får børnene til at føle sig trygge i dagtilbuddenes læringsmiljø.

En del kommunikation kan foregå gennem kropssprog, gestik og mimik, men det kan også være hjælpsomt at bruge en oversættelsesapp eller andre medier, der kan hjælpe børn og voksne til at forbinde danske og ukrainske ord.

Når børn med ophold efter særloven bliver en del af et dansk dagtilbud, vil børnene i samspil og i relation med det pædagogiske personale og de andre børn, få mulighed for at udvikle dansksproglige kompetencer. Det pædagogiske personale skal således – som altid - understøtte børnenes sprogtilegnelse ved at være sproglige rollemodeller og guide børnene til deltagelse i børnefællesskaber.

For børn, der er optaget i et særtilbud i form af et dagtilbud, hvor hovedsproget kan være ukrainsk, skal børnene introduceres til det danske sprog, så de får lyst til og mulighed for at kommunikere, lege og være med børn og voksne, der taler dansk.

Børnenes introduktion til det danske sprog sker bl.a. gennem leg og daglige rutiner. Hvis der er dansktalende personale i særtilbuddet, kan der tilrettelægges aktiviteter, hvor børnene eksempelvis hører og synger sange eller der læses bøger, som minder om hinanden på dansk og ukrainsk. En anden mulighed er at lave aftaler med aktører i lokalsamfundet – fx biblioteker, sportsforeninger eller andre dagtilbud - hvor børnene gennem leg og fælles aktiviteter med dansktalende børn og andre børn, der er i gang med at tilegne sig dansk som nyt sprog, får mulighed for at blive introduceret til det danske sprog.

Uanset om kommunen på baggrund af en konkret og individuel vurdering beslutter, at et barn ikke skal sprogvurderes, er det vigtigt at følge barnets sproglige udvikling, så der kan sættes ind med den rette indsats, hvis der opstår mistanke om, at et barn ikke har en aldersvarende sproglige udvikling. I den sammenhæng vil forældre eller andre omsorgspersoner for barnet med fordel kunne inddrages, da de også har vigtig viden om barnets sproglige udvikling og om udfordringerne også er tilstede, når barnet taler sit modersmål.

I kan finde materialer på emu Dagtilbud på engelsk og ukrainsk, som kan inspirere forældre og pædagogiske personale til at skabe gode og udviklende sproglige læringsmiljøer for børnene.

[Find inspirationsmateriale om pædagogisk arbejde med tosprogede børn, samt materialer til forældre på engelsk på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

[Find materialer på ukrainsk til dagtilbudsområdet på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

6.4 Forældresamarbejde og tidlig indsats ved evt. mistrivsel

Et godt samarbejde mellem forældre og pædagogisk personale skaber sammenhæng i børns liv på tværs af hjem og dagtilbud. Det er særligt vigtigt i modtagelsen af fordrevne børn og familier. Et tillidsfuldt samarbejde i modtagelsen af fordrevne børn fra Ukraine øger både det pædagogiske personales og forældrenes indsigt i barnets liv, og det skærper opmærksomheden om barnets perspektiver i det nye dagtilbud. Fokus på opbygning af en tillidsfuld relation, løbende tilpasning af forældresamarbejdet samt tydelige rammer og formål med forældresamarbejdet, skaber grobund for et gensidigt forpligtigende samarbejde, hvor forældrene udgør en væsentlig del af læringsmiljøet til gavn for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Et forpligtigende forældresamarbejde giver også de bedste forudsætninger for tidlig og tillidsfuld dialog med forældrene, hvis der opstår bekymring for et barns trivsel. Det kan fx være tegn på traumatisering eller andre tegn på mistrivsel, hvor den tidlige dialog med forældrene om deres perspektiver og kendskab til barnet er afgørende for at kunne træffe kvalificerede beslutninger om eventuelle særlige støtteforanstaltninger og indsatser, herunder eventuel inddragelse af andre tværfaglige ressourcepersoner.

[Find inspiration til forældresamarbejdet på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

[Find inspiration til tidlig opsporing på emu Dagtilbud \(emu.dk\).](#)

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET